

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

26. listopadu 2013 *

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Trh s plastovými průmyslovými pytli — Přičitatelnost protiprávního jednání, kterého se dopustila dceřiná společnost, mateřské společnosti — Společná a nerozdílná odpovědnost mateřské společnosti za platbu pokuty uložené její dceřiné společnosti — Nepřiměřená délka řízení před Tribunálem — Zásada účinné soudní ochrany“

Ve věci C-50/12 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 26. ledna 2012,

Kendrion NV, se sídlem v Zeist (Nizozemsko), zastoupená P. Glazenerem a T. Ottervangerem, advocaten,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená F. Castillo de la Torrem a S. Noëm, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Safjan, předsedové senátů, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, D. Šváby a M. Berger (zpravodajka), soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. února 2013,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 30. května 2013,

vydává tento

* Jednací jazyk: nizozemština.

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se společnost Kendrion NV (dále jen „Kendrion“ nebo „navrhovatelka“) domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 16. listopadu 2011, Kendrion v. Komise (T-54/06, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál zamítl její žalobu znějící na částečné zrušení rozhodnutí Komise C(2005) 4634 final ze dne 30. listopadu 2005, v řízení podle článku [81 ES] (Věc COMP/F/38.354 – Průmyslové pytle) (dále jen „sporné rozhodnutí“), jakož i zrušení nebo podpůrně snížení pokuty, která jí byla tímto rozhodnutím uložena.

Právní rámec

- 2 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1), které nahradilo nařízení Rady č. 17, První nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204), stanoví v čl. 23 odst. 2 a 3, který nahradil čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17:

„2. Komise může rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

- a) se dopouštějí jednání v rozporu s články 81 [ES] nebo 82 [ES] [...]

[...]

Pokuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok.

[...]

3. Při stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti a k délce trvání protiprávního jednání.“

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

- 3 Kendrion je akciovou společností založenou podle nizozemského práva.
- 4 Dne 8. června 1995 Kredest Beheer BV, 100 % dceřiná společnost Combattant Holding BV, která je zase 100 % dceřinou společností společnosti Kendrion, převzala od společnosti DSM NV všechna aktiva a činnosti skupiny Fardem v Edam (Nizozemsko) a v Beerse (Belgie).
- 5 V listopadu 1995 navrhovatelka prodala činnosti skupiny Fardem v Belgii. V prosinci 1995 byla dceřiná společnost Kredest Beheer BV přejmenována na Fardem Holding BV. Ta se v září 2001 legálně spojila se společnostmi Fardem Packaging BV a CAT International BV. Obchodní firma Fardem Holding byla při této příležitosti změněna na Fardem Packaging BV (dále jen „Fardem Packaging“).
- 6 V listopadu 2001 informovala společnost British Polythene Industries plc Komisi o existenci kartelové dohody v odvětví průmyslových pytlů.
- 7 Poté, co Komise provedla v červnu 2002 šetření a zaslala v roce 2002 a 2003 společnosti Fardem Packaging žádosti o informace, zahájila dne 29. dubna 2004 správní řízení a přijala oznámení námitek vůči několika společnostem, mezi nimi zejména Fardem Packaging a Kendrion.
- 8 Mezitím společnost Kendrion v září 2003 prodala Fardem Packaging řídicím pracovníkům této společnosti.

- 9 Dne 30. listopadu 2005 přijala Komise sporné rozhodnutí, jehož čl. 1 odst. 1 písm. d) stanoví, že společnosti Fardem Packaging a Kendrion porušily článek 81 ES tím, že se účastnily, v případě první společnosti ode dne 6. ledna 1982 do dne 26. června 2002 a v případě druhé společnosti ode dne 8. června 1995 do dne 26. června 2002, na souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví plastových průmyslových pytlů v Belgii, Německu, Španělsku, Francii, Lucembursku a Nizozemsku, které spočívaly ve stanovení cen a zavedení společných modelů výpočtu cen, rozdělení podílů na trhu a přidělování prodejních kvót, rozdělení odběratelů, obchodů a zakázek, předkládání společných nabídek v reakci na některé výzvy k účasti v nabídkovém řízení a výměně individualizovaných informací.
- 10 Z tohoto důvodu uložila Komise společnosti Kendrion v čl. 2 prvním pododstavci písm. d) sporného rozhodnutí pokutu ve výši 34 milionů eur, přičemž upřesnila, že z této částky byla společnost Fardem Packaging shledána společně a nerozdílně odpovědnou do výše 2,20 milionů eur.

Napadený rozsudek

- 11 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 22. února 2006 podala Kendrion proti spornému rozhodnutí žalobu. Navrhovala v zásadě, aby Tribunál zrušil zcela nebo částečně toto rozhodnutí nebo podpůrně zrušil pokutu, která jí byla uvedeným rozhodnutím uložena, nebo snížil její částku.
- 12 Tribunál identifikoval v argumentaci uvedené společností Kendrion osm žalobních důvodů. Prvních sedm žalobních důvodů vycházelo z porušení článku 81 ES, článku 253 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, jakož i několika obecných právních zásad v rozsahu, v němž zaprvé nebyl výrok sporného rozhodnutí soudržný s jeho odůvodněním; zadruhé Komise neprávem předpokládala, že společnosti Kendrion a Fardem Packaging tvoří hospodářskou jednotku; zatřetí navrhovatelka byla neprávem považována za odpovědnou za protiprávní jednání, kterého se dopustila Fardem Packaging; začtvrté sporné rozhodnutí uložilo navrhovatelce, jako mateřské společnosti, vyšší pokutu než byla uložena dceřiné společnosti, která byla považována za společně a nerozdílně odpovědnou; a zapáté s navrhovatelkou bylo zacházeno rozdílně než s jinými mateřskými společnostmi považovanými za společně a nerozdílně odpovědné za protiprávní jednání spáchaná dceřinou společností. Navrhovatelka zašesté uplatnila porušení uvedených ustanovení, jelikož byla základní částka pokuty stanovena na 60 milionů eur a zasedmé, jelikož jí byla uložena pokuta ve výši 34 milionů eur. Osmý žalobní důvod vycházel z porušení pokynů o metodě stanovování pokut udělených podle s čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. [65 odst. 5 UO] (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3).
- 13 Dopisem ze dne 12. ledna 2011 navrhovatelka odpověděla na otázku, kterou jí Tribunál položil v souladu s článkem 64 svého jednacího řádu, kterou se ptal na její stanovisko ohledně dopadu rozsudku Soudního dvora ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise (C-97/08 P, Sb. rozh. s. I-8237) na její druhý žalobní důvod.
- 14 Na jednání, které proběhlo dne 9. března 2011, Kendrion uvedla, že délka trvání řízení před Tribunálem byla nepřiměřená. Tribunál tento argument zamítl v bodě 18 napadeného rozsudku jako irelevantní.
- 15 Po přezkoumání všech důvodů uplatněných společností Kendrion na podporu její žaloby Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.

Návrhová žádání účastnic řízení a řízení před Soudním dvorem

- 16 Společnost Kendrion navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek v plném rozsahu nebo částečně;

- zrušil v plném rozsahu nebo částečně sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týká;
  - zrušil pokutu, která jí byla uložena, nebo snížil její výši;
  - podpůrně vrátil věc Tribunálu a
  - uložil Komisi náhradu nákladů řízení.
- 17 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- kasační opravný prostředek zamítl a
  - uložil společnosti Kendrion náhradu nákladů řízení.
- 18 Na základě článku 24 statutu Soudního dvora Evropské unie a článku 61 jeho jednacího řádu Soudní dvůr vyzval účastnice řízení, Evropský parlament a Radu Evropské unie, jakož i členské státy, aby odpověděly na otázky týkající se kritérií umožňujících hodnotit přiměřenou délku řízení před Tribunálem, jakož i opatření, která mohou napravit důsledky nepřiměřené délky řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

Ke druhému důvodu

Argumentace účastnic řízení

- 19 Svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku, který je třeba přezkoumat nejdříve, protože se týká otázky, zda je možné společnost Kendrion a její dceřinou společnost, a sice Fardem Packaging, považovat za hospodářskou jednotku, navrhovatelka vytýká Tribunálu, že se dopustil nesprávného právního posouzení při rozložení důkazního břemene, pokud jde o výkon rozhodujícího vlivu společnosti Kendrion na její dceřinou společnost a že nesprávně posoudil, jakož i nedostatečně odůvodnil důkazy, které v této souvislosti předložila Komise a navrhovatelka.
- 20 Kendrion uvádí, že Komise se ve sporném rozhodnutí za účelem prokázání existence hospodářské jednotky mezi ní a její dceřinou společností opřela nejen o domněnku výkonu rozhodujícího vlivu mateřskou společností na dceřinou společnost, jejíž veškerý kapitál vlastní, ale i o doplňující důkazy. Přitom poté, co Tribunál přijal tuto analýzu a uvedl v bodě 33 napadeného rozsudku, že „je třeba přezkoumat, zda se Komise dopustila nesprávného posouzení, jak pokud jde o doplňující důkazy uvedené ve [sporném] rozhodnutí, tak pokud jde o důkazy uvedené žalobkyní za účelem vyvrácení domněnky rozhodujícího vlivu“, dopustil se v bodě 53 tohoto rozsudku nesprávného právního posouzení tím, že uvedl, že se omezí na „přezkoumání toho [...], zda se žalobkyni podařilo vyvrátit tyto doplňující důkazy“. Tím nezohlednil, že důkazní břemeno příslušelo Komisi.
- 21 Dále Tribunál z důvodu nesprávného posouzení těchto doplňujících důkazů dospěl v bodě 68 napadeného rozsudku k závěru, že Komise mohla mít právem za to, že navrhovatelka a Fardem Packaging tvořily jedinou hospodářskou jednotku. V každém případě neodůvodnil Tribunál v tomto ohledu své rozhodnutí dostatečně.
- 22 I za předpokladu, že by posouzení dotčených doplňujících důkazů Tribunálem bylo správné, nic to nemění na tom, že Tribunál nezohlednil nebo dostatečně nepřezkoumal argumenty uvedené společností Kendrion k prokázání obchodní samostatnosti společnosti Fardem Packaging.

- 23 Komise má za to, že druhý důvod uplatněný navrhovatelkou na podporu jejího kasačního opravného prostředku je třeba zamítnout.
- 24 Komise při označení společnosti Kendrion za odpovědnou za protiprávní jednání, kterého se dopustila Fardem Packaging, vycházela pouze ze skutečnosti, že tato společnost byla v době rozhodné z hlediska skutkových okolností 100 % dceřinou společností navrhovatelky a z domněnky výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na dceřinou společnost v takové situaci. Pokud se ve sporném rozhodnutí uvádí čtyři doplňující skutečnosti k prokázání existence takového vlivu, nelze je považovat za rozhodující.
- 25 Pokud jde o posouzení Tribunálu týkající se důkazní hodnoty doplňujících skutečností uvedených ve sporném rozhodnutí jako důkazů uvedených společností Kendrion k prokázání toho, že nevykonávala rozhodující vliv na svou dceřinou společnost, Komise se domnívá, že argumentace společnosti Kendrion je nepřijatelná.

Závěry Soudního dvora

- 26 Pro účely posouzení projednávaného kasačního opravného prostředku je třeba připomenout argumentaci uvedenou společností Kendrion v prvním stupni.
- 27 Jak vyplývá z bodů 31 a 32 napadeného rozsudku, navrhovatelka po vyhlášení výše uvedeného rozsudku Akzo Nobel a další v. Komise upustila od tvrzení, že pouhá skutečnost, že mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu určité dceřiné společnosti, nestačí k založení vyvratitelné domněnky, podle které tato mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti. Navrhovatelka, která odkázala na bod 155 rozsudku Tribunálu ze dne 27. října 2010, Alliance One International a další v. Komise (T-24/05, Sb. rozh. s. II-5329), nicméně uvedla, že v případě, kdy Komise opírá domněnku o výkon rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na dceřinou společnost nejen o vlastnictví veškerého kapitálu této dceřiné společnosti, ale rovněž o doplňující důkazy, je třeba ověřit, zda tyto důkazy právně dostačujícím způsobem prokazují, že mateřská společnost skutečně vykonává takový vliv na chování dceřiné společnosti.
- 28 V tomto ohledu je třeba uvést, že v projednávané věci Komise výslovně odkázala v bodě 580 odůvodnění sporného rozhodnutí na domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na dceřinou společnost, kterou 100% vlastní a poté v bodě 584 odůvodnění tohoto rozhodnutí uvedla, že tento přístup bude podrobně rozebrán případ od případu pro každý dotčený podnik. V bodech odůvodnění věnovaných společnosti Fardem Packaging Komise zaprvé v bodě 590 odůvodnění téhož rozhodnutí připomněla, že Kendrion vlastnila 100 % kapitálu Fardem Packaging prostřednictvím společnosti nacházející se mezi nimi, a že na základě tohoto zjištění určila oznámení námitek společnosti Kendrion. Zadruhé v bodech 594 až 597 odůvodnění uvedeného rozhodnutí uvedla doplňující důkazy, které vyšly najevo v pozdější fázi správního řízení a které podle ní potvrzovaly existenci vlivu vykonávaného společností Kendrion na její dceřinou společnost.
- 29 Právě v tomto kontextu je třeba přezkoumat úvahy Tribunálu v napadeném rozsudku. Poté, co Tribunál v bodech 49 až 51 tohoto rozsudku připomněl judikaturu týkající se domněnky rozhodujícího vlivu vykonávaného na dceřinou společnost zcela vlastněnou její mateřskou společností, v bodě 52 téhož rozsudku doplnil, že pro účely vyvrácení této domněnky „zaprvé mateřské společnosti přísluší předložit Komisi k posouzení všechny skutečnosti týkající se organizačních, hospodářských a právních vazeb mezi její dceřinou společností a jí samou [...] a zadruhé že je zase Komise skutečně povinna posoudit všechny skutečnosti týkající se vazeb umožňujících prokázat, že dceřiná společnost jednala ve vztahu k mateřské společnosti samostatně a že tyto dvě společnosti tedy tvoří hospodářskou jednotku“.

- 30 V bodě 53 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že v projednávané věci se Komise nedovolávala pouze okolnosti, že navrhovatelka vlastnila 100 % kapitálu společnosti Fardem Packaging, ale odkázala rovněž na čtyři doplňující důkazy. Vyvodil z toho, že je třeba zkoumat, zda navrhovatelka úspěšně vyvrátila tyto čtyři doplňující důkazy. Tribunál tak učinil v bodech 54 až 60 uvedeného rozsudku, předtím než v bodech 63 až 67 tohoto rozsudku přezkoumal skutečnosti uplatněné navrhovatelkou za účelem vyvrácení domněnky o existenci rozhodujícího vlivu této společnosti na chování její dceřiné společnosti.
- 31 V bodě 68 napadeného rozsudku Tribunál dospěl k závěru, že „žalobkyni se nepodařilo vyvrátit ani důkazní hodnotu většiny doplňujících důkazů uvedených Komisí ani domněnku výkonu skutečné kontroly žalobkyně nad chováním její dceřiné společnosti“.
- 32 S ohledem na úvahy takto uvedené Tribunálem nelze vyhovět argumentaci navrhovatelky, podle které se Tribunál dopustil v bodě 53 napadeného rozsudku nesprávného právního posouzení, když jí uložil povinnost „vyvrátit“ čtyři doplňující důkazy uvedené Komisí ve sporném rozhodnutí, ačkoliv tomuto orgánu příslušelo prokázat důkazní sílu uvedených důkazů. Zaprvé totiž z bodů 54 až 60 tohoto rozsudku vyplývá, že Tribunál přezkoumal důkazní hodnotu těchto doplňujících důkazů a dospěl k závěru, že navrhovatelka uspěla s vyvrácením důkazní hodnoty pouze jednoho z nich. Zadruhé z bodů 63 až 67 téhož rozsudku vyplývá, že společnosti Kendrion se nepodařilo vyvrátit domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu na její dceřinou společnost.
- 33 Projednávaná věc se tak odlišuje od věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 19. července 2012, Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další (C-628/10 P a C-14/11 P). V tomto ohledu stačí uvést, že v rozsudku vydaném v prvním stupni Tribunál konstatoval, že žádný z důkazů uvedených ve sporném rozhodnutí nebyl způsobilý potvrdit domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřskou společností na její dceřinou společnost (výše uvedený rozsudek Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další, bod 54).
- 34 Tribunál se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 68 napadeného rozsudku rozhodl, že s ohledem zaprvé na domněnku výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na dceřinou společnost, kterou 100 % vlastní a zadruhé na tři doplňující důkazy potvrzující takový rozhodující vliv, „mohla mít Komise [...] právem za to, že žalobkyně a Fardem Packaging tvořily jedinou hospodářskou jednotku, a tedy že odpovědnost za protisoutěžní jednání společnosti Fardem Packaging mohla být přičtena žalobkyni“.
- 35 V rozsahu, v němž Kendrion tvrdí, že odůvodnění napadeného rozsudku týkající se posouzení zkoumaných důkazů Tribunálem je nedostatečné, je třeba uvést, že tento argument směřuje ve skutečnosti ke zpochybnění takového posouzení. V tomto rozsahu a v rozsahu, v němž Kendrion rovněž uvádí, že Tribunál nesprávně posoudil tyto důkazy, stačí připomenout, že posouzení důkazů spadá do pravomoci Tribunálu a že není věcí Soudního dvora je v rámci kasačního opravného prostředku přezkoumávat.
- 36 Z výše uvedených úvah vyplývá, že druhý důvod uplatněný společností Kendrion na podporu jejího kasačního opravného prostředku musí být zamítnut.

K prvnímu důvodu

Argumentace účastnic řízení

- 37 Svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku Kendrion vytýká Tribunálu, že se dopustil nesprávného právního posouzení a rozporně a nedostatečně odůvodnil napadený rozsudek, jelikož v bodech 22 až 30 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise právně dostačujícím způsobem uvedla důvody, které jí vedly k tomu, že navrhovatelce uložila vyšší pokutu než je pokuta uložená její dceřiné společnosti, a sice Fardem Packaging.
- 38 Tribunál v napadeném rozsudku, poté co v bodě 22 připomenul, že „výrok aktu je neoddělitelně spojený s jeho odůvodněním, takže musí být vykládán, pokud je to třeba, s přihlédnutím k důvodům, které vedly k jeho přijetí“, dospěl v bodě 29 uvedeného rozsudku k závěru, že „navzdory svému nejednoznačnému znění jsou dosah a obsah čl. 2 [prvního pododstavce] písm. d) [sporného] rozhodnutí plně srozumitelné ve spojení s odůvodněním“ tohoto rozhodnutí.
- 39 Společnost Kendrion, která má za to, že výrok sporného rozhodnutí je neslučitelný s jeho body odůvodnění, vytýká Tribunálu, že nepoužil správně zásadu připomenutou v bodě 22 napadeného rozsudku. V bodech 24 a 25 tohoto rozsudku Tribunál nezohlednil, že podle bodů odůvodnění téhož rozhodnutí Komise přiřadila Kendrion k mateřským společnostem společně a nerozdílně odpovědným za protiprávní jednání, kterého se dopustily jejich dceřiné společnosti a že mohla být tedy shledána společně a nerozdílně odpovědnou za platbu pokuty uložené společnosti Fardem Packaging. Nicméně ve výroku uvedeného rozhodnutí Komise obrátila úlohy tím, že společnosti Kendrion uložila pokutu a shledala Fardem Packaging společně a nerozdílně odpovědnou za její zaplacení. Nejenže je výrok tohoto rozhodnutí „nejednoznačný“, jak konstatoval Tribunál, ale je v rozporu s jeho odůvodněním.
- 40 Komise tvrdí, že mateřské a dceřiné společnosti jsou stejně odpovědné za porušení pravidel hospodářské soutěže. Neexistuje žádný rozdíl mezi solidární odpovědností mateřských společností a vlastní odpovědností dceřiných společností, všechny jsou považovány za společně a nerozdílně odpovědné, protože tvoří hospodářskou jednotku, která porušila pravidla hospodářské soutěže.

Závěry Soudního dvora

- 41 Je třeba připomenout, že odůvodnění vyžadované článkem 296 SFEU musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby se dotčené osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a aby příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (viz zejména výše uvedený rozsudek *Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další*, bod 72).
- 42 V rámci individuálních rozhodnutí tak z ustálené judikatury Soudního dvora plyne, že účelem povinnosti odůvodnit individuální rozhodnutí je vedle umožnění soudního přezkumu poskytnout dotčené osobě dostatek údajů, aby seznala, zda je rozhodnutí případně stiženo vadou, která umožňuje zpochybnit jeho platnost (viz zejména výše uvedený rozsudek *Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další*, bod 73).
- 43 Pokud jde o posouzení přiměřenosti odůvodnění sporného rozhodnutí, co se týče důvodů, pro které se v něm v čl. 2 prvním pododstavci písm. d) ukládá společnosti Kendrion jako mateřské společnosti pokuta, za jejíž zaplacení byla Fardem Packaging jako dceřiná společnost částečně shledána společně a nerozdílně odpovědnou, je třeba vyjít z předpokladu, jak vyplývá z posouzení druhého důvodu projednávaného kasačního opravného prostředku, podle kterého Komise mohla mít právem za to, že Kendrion a Fardem Packaging tvoří jedinou hospodářskou jednotku, a tedy že odpovědnost za protisoutěžní jednání Fardem Packaging mohla být přičtena navrhovatelce (viz bod 34 tohoto rozsudku).

- 44 V bodě 25 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že „[sporné] rozhodnutí obsahuje řadu vysvětlení ohledně důvodů, které vedly Komisi k názoru, že mateřské společnosti a jejich dceřiné společnosti musí být shledány společně a nerozdílně odpovědné za protiprávní jednání“, přičemž uvedl, že tyto důvody byly obecně vysvětleny v bodech 577 až 583 odůvodnění tohoto rozhodnutí a konkrétněji vysvětleny v bodech 587 až 599 odůvodnění uvedeného rozhodnutí. V bodě 26 téhož rozsudku Tribunál konstatoval, že „[z] těchto vysvětlení vyplývá, že Komise uložila žalobkyni pokutu z důvodu, že v letech 1995 až 2003 tvořila jedinou hospodářskou jednotku se společností Fardem Packaging“ a že z toho vyplývá, že jelikož protisoutěžní jednání společnosti Fardem Packaging může být přičteno žalobkyni, protože obě byly součástmi téže hospodářské jednotky, „má se v důsledku toho přičtení odpovědnosti za to, že se žalobkyně protiprávního jednání dopustila sama“.
- 45 Je třeba doplnit, že odůvodnění Komise v tomto ohledu bylo v bodech 578 až 580 odůvodnění sporného rozhodnutí provázeno řadou odkazů na judikaturu jak Tribunálu, tak Soudního dvora v dané oblasti.
- 46 Za těchto podmínek měl Tribunál právem za to, že odůvodnění sporného rozhodnutí bylo dostačující k tomu, aby umožnilo navrhovatelce pochopit, na jakém základě byla shledána její odpovědnost.
- 47 Jelikož se odpovědnost společnosti Kendrion zakládala, jak vyplývá ze zjištění Tribunálu, na zásadě osobní odpovědnosti hospodářské jednotky, kterou tvořila se svou dceřinou společností (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 11. července 2013, Komise v. Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, body 37 až 39 a citovaná judikatura), nemůže navrhovatelka tvrdit, že čl. 2 první pododstavec písm. d) sporného rozhodnutí je v rozsahu, v němž jí ukládá pokutu na základě osobní odpovědnosti, v rozporu s odůvodněním tohoto rozhodnutí.
- 48 V rozsahu, v němž uvedené ustanovení sporného rozhodnutí shledává za část pokuty uložené společnosti Kendrion jako mateřské společnosti společně a nerozdílně odpovědnou její dceřinou společností Fardem Packaging, je třeba podobně jako Tribunál v bodě 29 napadeného rozsudku konstatovat, že i když znění tohoto ustanovení není jednoznačné, jeho dosah a obsah jsou zcela srozumitelné s ohledem na znění bodů odůvodnění tohoto rozhodnutí, zejména, jak uvedl Tribunál v bodě 28 napadeného rozsudku, bodů 814 a 815 odůvodnění tohoto rozhodnutí. Z těchto bodů odůvodnění totiž vyplývá, že uložení citelně nižší pokuty společnosti Fardem Packaging, než je pokuta uložená její mateřské společnosti, vyplývá z použití maximální výše 10 % obratu stanovené v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003.
- 49 V rozsahu, v němž Kendrion uvádí, že jí nemohla být uložena vyšší pokuta, než byla uložena společnosti Fardem Packaging, splývá tento argument s argumentací tvořící první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku, se kterým bude přezkoumán.
- 50 Z výše uvedených úvah vyplývá, že první důvod uplatněný na podporu kasačního opravného prostředku musí být zamítnut.

Ke třetímu důvodu

- 51 Třetí důvod uplatněný společností Kendrion na podporu jejího kasačního opravného prostředku obsahuje tři odlišné části, které budou přezkoumány postupně.

K první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 52 Společnost Kendrion vytýká Tribunálu, že nesprávně použil pojem společná a nerozdílná odpovědnost.

- 53 Kendrion, která odkazuje na body 40 a 89 rozsudku ze dne 20. ledna 2011, General Química a další v. Komise (C-90/09 P, Sb. rozh. s. I-1), tvrdí, že tento rozsudek uvádí právní pravidlo, podle kterého Komise může na základě domněnky skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na dceřinou společnost, kterou 100 % vlastní, shledat mateřskou společnost společně a nerozdílně odpovědnou za platbu pokuty uložené dceřiné společnosti. Pojem společná a nerozdílná odpovědnost, kterým má být zajištěno, že bude skutečně vybrána pokuta, tedy znamená, že mateřská společnost může být odpovědná pouze za platbu pokuty uložené dceřiné společnosti.
- 54 Komise zpochybňuje tuto argumentaci ze stejných důvodů, jaké uvedla v odpovědi na první důvod kasačního opravného prostředku.

– Závěry Soudního dvora

- 55 Úvodem je třeba připomenout, že jak odpovědnost Kendrion jako mateřské společnosti tak odpovědnost Fardem Packaging jako bývalé dceřiné společnosti vychází ze skutečnosti, že tyto společnosti tvořily obě dvě součást hospodářské jednotky, která porušila článek 81 ES. Jak uvedl Tribunál v bodě 26 napadeného rozsudku, má se v důsledku toho za to, že se navrhovatelka sama dopustila porušení pravidel unijního práva hospodářské soutěže.
- 56 Z toho vyplývá, že pokud jde o platbu pokuty, vztah solidarity, který existuje mezi dvěma společnostmi, které tvoří takovou hospodářskou jednotku, se nemůže omezit na formu záruky poskytované mateřskou společností k zajištění platby pokuty uložené dceřiné společnosti.
- 57 V projednávaném případě, jak Tribunál konstatoval v bodě 87 napadeného rozsudku, neodpovídá částka, kterou Komise považovala za přiměřenou pro sankcionování účasti společnosti Fardem Packaging na kartelové dohodě za dobu překračující 20 let, částce 2,20 milionů eur uvedené ve výroku sporného rozhodnutí, ale částce 60 milionů eur, tedy částce vyšší než je pokuta ve výši 34 milionů eur uplatněná na Kendrion za období, během kterého ona a Fardem Packaging tvořily jediný podnik ve smyslu článku 81 ES. Jak uvedl Tribunál v bodě 89 téhož rozsudku, skutečnost, že Komise ve sporném rozhodnutí uložila navrhovatelce pokutu ve výši 34 milionů eur a společnosti Fardem Packaging pokutu ve výši 2,20 milionů eur, je vysvětlena použitím maximální výše 10 % obratu stanovené v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 na Fardem Packaging. V tomto kontextu Tribunál právem rozhodl v bodech 92 a 93 napadeného rozsudku, že v případě, kdy dvě odlišné právnické osoby, jako je mateřská společnost a její dceřiná společnost, již netvoří ke dni přijetí rozhodnutí, které jim ukládá pokutu za porušení pravidel hospodářské soutěže, podnik ve smyslu článku 81 ES, má každá z nich právo, aby na ni byla individuálně použita maximální výše 10 % obratu a že za těchto podmínek se nemůže Kendrion dovolávat použití maximální výše uplatnitelné na její bývalou dceřinou společnost.
- 58 Argumentace společnosti Kendrion, podle které jí nemohla být uložena pokuta ve výši přesahující výši pokuty uložené její dceřiné společnosti, je tak neopodstatněná a musí být zamítnuta.

Ke druhé části třetího důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 59 Kendrion vytýká Tribunálu, že nezohlednil skutečnost, že Komise ve sporném rozhodnutí porušila zásadu rovného zacházení.
- 60 Kendrion tvrdí, že je jedinou mateřskou společností, které byla uložena pokuta vyšší než pokuta uložená její dceřiné společnosti za protiprávní jednání, kterého se dceřiná společnost dopustila a na kterém se ona jako mateřská společnost neúčastnila. Tribunál neprávem v bodě 109 napadeného

rozsudku odůvodnil tohoto rozdílné zacházení maximální výši 10 % obratu, která je uvedena v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003. Použití této maximální výše může vysvětlit rozdílnou výši pokuty, ale nikoliv zásadní rozdíl, který Komise učinila mezi společnostmi Kendrion a dalšími mateřskými společnostmi.

- 61 Podle Komise měl Tribunál správně v bodě 109 napadeného rozsudku za to, že ze sporného rozhodnutí vyplývá, že Komise použila jedinou a stejnou metodu ke stanovení výše pokut použitelných na všechny osoby, kterým bylo určeno toto rozhodnutí. Skutečnost, že ve dvou případech tato metoda vedla k tomu, že mateřské společnosti byly uloženy vyšší pokuty než dceřiné společnosti, je pouze důsledkem soudržného použití zvolené metody výpočtu.

– Závěry Soudního dvora

- 62 Obecná zásada rovného zacházení jako obecná zásada unijního práva vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (viz zejména rozsudek ze dne 16. prosince 2008, Arcelor Atlantique a Lorraine a další, C-127/07, Sb. rozh. s. I-9895, bod 23 a citovaná judikatura).
- 63 Obzvláště nesmí při stanovení výše pokuty použitím různých metod výpočtu dojít k diskriminaci mezi podniky, které se účastnily dohody nebo jednání ve vzájemné shodě v rozporu s článkem 81 ES (viz zejména výše uvedený rozsudek Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a další, bod 58 a citovaná judikatura).
- 64 V projednávaném případě navrhovatelka nezpochybňuje zjištění, které Tribunál uvedl v bodě 109 napadeného rozsudku, podle kterého „ze [sporného] rozhodnutí vyplývá, že Komise použila jedinou a tutéž metodu pro stanovení výše pokut použitelných na všechny osoby, kterým bylo určeno [sporné] rozhodnutí, včetně žalobkyně, a které byly odpovědné jako mateřské společnosti dceřiné společnosti podílející se na kartelové dohodě“. Má však za to, že je obětí diskriminace, jelikož mezi všemi mateřskými společnostmi, kterým bylo určeno uvedené rozhodnutí, jí byla jako jediné uložena vyšší pokuta, než která byla uložena její dceřiné společnosti, ačkoliv se nezúčastnila protiprávního jednání spáchaného touto dceřinou společností.
- 65 Porušení zásady rovného zacházení z důvodu odlišného zacházení předpokládá, že dotčené situace jsou srovnatelné s ohledem na veškeré prvky, které je charakterizují (viz zejména výše uvedený rozsudek Arcelor Atlantic a Lorraine a další, bod 25).
- 66 Přitom jak uvedla generální advokátka v bodě 104 svého stanoviska situace společnosti Kendrion je v porovnání s jinými mateřskými společnostmi zvláštní, jelikož v září 2003 prodala svou dceřinou společnost a během hospodářského roku, který má být podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 použitý jako relevantní pro účely výpočtu maximální výše 10 % celkového obratu podniku, již netvořila se svou dceřinou společností hospodářskou jednotku.
- 67 Právě tato zvláštnost vedla Komisi k tomu, že vypočítala samostatně, pro každou z obou dotčených společností, uvedenou maximální výši na základě obratu, tak jak byl dosažen v průběhu hospodářského roku předcházejícího přijetí sporného rozhodnutí.
- 68 V rozsahu, v němž je možné rozdílné zacházení tvrzené navrhovatelkou vysvětlit okolností, která ji charakterizuje, nemůže tedy důvodně tvrdit, že byla v její neprospěch porušena zásada rovného zacházení.

Ke třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku

- 69 Společnost Kendrion tvrdí, že úvahy Tribunálu jsou rozporné a obsahují mezery. Poté, co Tribunál v bodě 51 napadeného rozsudku rozhodl, že pokud bylo prokázáno, že mateřská a dceřiná společnost tvoří hospodářskou jednotku, Komise mohla přičíst odpovědnost za protiprávní jednání mateřské společnosti, dceřiné společnosti nebo mateřské společnosti společně a nerozdílně s dceřinou společností, následně neprávem připustil, že Komise byla v projednávaném případě oprávněna otevřít čtvrtou možnost a shledat dceřinou společností společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení části pokuty uložené mateřské společnosti.
- 70 V tomto ohledu stačí připomenout, že argumentace společnosti Kendrion nezohledňuje skutečnost, že ona sama i její dceřiná společnost byly součástí podniku, který porušil článek 81 ES. Jak vyplývá z bodu 55 tohoto rozsudku, body 87 až 89 napadeného rozsudku jasně vysvětlují, že pokuta uložená v čl. 2 prvním pododstavci písm. d) sporného rozhodnutí společnosti Fardem Packaging vyplývá z její vlastní odpovědnosti za protiprávní jednání.
- 71 Jelikož žádná ze tří částí třetího důvodu kasačního opravného prostředku nemůže být přijata, je třeba jej zamítnout v plném rozsahu.

Ke čtvrtému důvodu

Argumentace účastnic řízení

- 72 Čtvrtý důvod uplatněný společností Kendrion na podporu kasačního opravného prostředku se týká bodu 18 napadeného rozsudku, ve kterém Tribunál zamítl jako irelevantní argument vycházející z nepřiměřené délky řízení před Tribunálem. Tribunál v tomto ohledu rozhodl, že soudní přezkum, který vykonává, se týká pouze sporného rozhodnutí a že „[l]egalitu tohoto rozhodnutí je možné posoudit jen s ohledem na skutkový stav a okolnosti, které měla Komise k dispozici k datu jeho přijetí“.
- 73 Navrhovatelka z toho vyvozuje, že Tribunál má za to, že nemá pravomoc rozhodovat ani o vadách, ke kterým došlo v průběhu řízení, které před ním probíhá ani o jejich nápravě. Zpochybňuje tuto analýzu a tvrdí, že v případě porušení obecných právních zásad, které jsou zaručeny Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950, mezi které patří zásada přiměřené lhůty, má Tribunál dokonce povinnost zasáhnout. Tribunál tím, že v konkrétním případě, kterým se zabýval, předem odmítl jakýkoliv přezkum svého vlastního fungování, porušil unijní právo a toto porušení odůvodňuje zrušení napadeného rozsudku.
- 74 Podpůrně Kendrion navrhuje zrušení pokuty, která jí byla uložena nebo snížení její výše. V tomto ohledu uvádí, že i za předpokladu, že by Tribunál nebyl sám příslušný k tomu, aby z důvodu nepřiměřené délky řízení, které před ním proběhlo, snížil pokutu, která jí byla uložena rozhodnutím Komise, nic každopádně nebrání Soudnímu dvoru v tom, aby se vyjádřil k této otázce, která je zásadní pro právní jistotu právních subjektů, a vyvodil z toho nezbytné důsledky.
- 75 Společnost Kendrion, která odkazuje na kritéria posouzení vyvozená v judikatuře Soudního dvora, zdůrazňuje délku řízení v prvním stupni, kterou hodnotí na 6 let a 9 měsíců. Uvádí, že věc byla pro ni významná, protože výše pokuty je násobkem jejího čistého zisku a rovná se polovině jejích vlastních prostředků. Dále tato pokuta poškozuje její dobré jméno a velmi stěžuje její investiční možnosti a možnosti expanze. S ohledem na tyto okolnosti má navrhovatelka za to, že by bylo důvodné snížit pokutu, která jí byla uložena, o 5 %.

- 76 Komise zpochybňuje tvrzení, podle kterého se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že odmítl přezkoumat své vlastní fungování, jelikož zaprvé podle judikatury Soudního dvora délka řízení před Tribunálem nemůže vést ke zrušení sporného rozhodnutí a zadruhé by nebylo vhodné uložit Tribunálu, aby v rámci žaloby na neplatnost ověřil, zda poskytl stranám sporu účinnou soudní ochranu, protože v tomto případě by Tribunál byl svým vlastním soudcem. Podpůrně Komise zpochybňuje, že Tribunál v projednávaném případě porušil zásadu přiměřené lhůty rozhodování.

Závěry Soudního dvora

- 77 Je třeba předeslat, že článek 47 druhý pododstavec Listiny stanoví, že „[k]aždý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem“. Jak Soudní dvůr mnohokrát judikoval, tento článek se vztahuje k zásadě účinné soudní ochrany (viz zejména rozsudek ze dne 16. července 2009, *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, C-385/07 P, Sb. rozh. s. I-6155, bod 179 a citovaná judikatura).
- 78 Z tohoto důvodu je toto právo, jehož existence jakožto obecné zásady unijního práva byla potvrzena před vstupem Listiny v platnost, použitelné v rámci soudní žaloby proti rozhodnutí Komise (viz zejména výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 178 a citovaná judikatura).
- 79 V projednávaném případě Tribunál zamítl bez přezkoumání jako irelevantní žalobní důvod vycházející z porušení zásady přiměřené lhůty rozhodování, který Kendrion uvedla na jednání, z důvodu, že soudní přezkum, který mu přísluší vykonat, se týká pouze legality sporného rozhodnutí.
- 80 Pro posouzení opodstatněnosti tohoto zamítnutí je třeba upřesnit prostředky nápravy a opravné prostředky, které má dotčený účastník řízení k dispozici v případě porušení této zásady.
- 81 Úvodem je třeba připomenout, že podle Evropského soudu pro lidská práva musí překročení přiměřené lhůty rozhodování, jakožto procesní vada, která představuje porušení základního práva, vést k tomu, že dotčený účastník řízení bude mít přístup k účinnému opravnému prostředku, který mu nabízí přiměřenou nápravu (viz ESLP, rozsudek *Kudla v. Polsko* ze dne 26. října 2000, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2000 XI, body 156 a 157).
- 82 I když navrhovatelka navrhuje zrušení napadeného rozsudku a podpůrně snížení pokuty, která jí byla uložena, je třeba uvést, že Soudní dvůr již rozhodl, že při neexistenci jakékoliv indicie, že nadměrná délka řízení u Tribunálu měla vliv na řešení sporu, nemůže nedodržení přiměřené lhůty rozhodování vést ke zrušení napadeného rozsudku (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, body 190 a 196, jakož i citovaná judikatura).
- 83 Tato judikatura se zejména opírá o úvahu, podle které by při neexistenci indicie ukazující na to, že nedodržení přiměřené lhůty soudního rozhodování mělo vliv na řešení sporu, zrušení napadeného rozsudku porušení zásady účinné soudní ochrany Tribunálem nezhojilo (výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 193).
- 84 V projednávaném případě navrhovatelka neposkytla Soudnímu dvoru žádnou indicii, ze které by vyplývalo, že nedodržení přiměřené lhůty rozhodování Tribunálem mělo vliv na vyřešení sporu, o kterém rozhodoval.
- 85 Z toho vyplývá, že čtvrtý důvod uplatněný na podporu kasačního opravného prostředku nemůže vést ke zrušení napadeného rozsudku v plném rozsahu.

- 86 V rozsahu, v němž navrhovatelka vytýká Tribunálu, že nevyvodil nezbytné důsledky vyplývající z toho, že nedodržel přiměřenou lhůtu rozhodování, je třeba uvést, že netvrdí, že Tribunálu poskytla jakoukoliv indicii, ze které by vyplývalo, že tato procesní vada mohla mít dopad na řešení sporu, o kterém rozhodoval a z tohoto důvodu odůvodnit zrušení sporného rozhodnutí.
- 87 Je třeba dále připomenout, že vzhledem k nutnosti zajistit dodržování pravidel unijního práva hospodářské soutěže nemůže unijní soud navrhovatelce povolit, aby pouze z důvodu nerespektování přiměřené lhůty soudního rozhodování zpochybnila opodstatněnost nebo výši pokuty, i když všechny její důvody směřující proti konstatováním učiněným ve věci výše této pokuty a jednání, které sankcionuje, byly zamítnuty (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 194).
- 88 Z toho vyplývá, že nedodržení přiměřené lhůty rozhodování v rámci soudní žaloby podané proti rozhodnutí Komise ukládajícímu podniku pokutu za porušení pravidel unijního práva hospodářské soutěže nemůže vést k úplnému nebo částečnému zrušení pokuty uložené tímto rozhodnutím.
- 89 V rozsahu, v němž navrhovatelka před Tribunálem navrhovala snížení pokuty, která jí byla uložena, aby se zohlednily škodlivé důsledky, které pro ni vyplývaly z nepřiměřené délky řízení před tímto soudem, je třeba konstatovat, že takový návrh má zaprvé odlišný předmět než řízení o žalobě na neplatnost, které se omezuje na přezkum legality napadeného aktu a zadruhé předpokládá přezkum jiných skutečností než těch, které jsou zohledněny v rámci řízení o žalobě na neplatnost. Z toho vyplývá, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 18 napadeného rozsudku rozhodl, že v rámci žaloby na neplatnost, o které rozhoduje, může být legalita sporného rozhodnutí posouzena pouze s ohledem na skutkový stav a okolnosti, které měla Komise k dispozici ke dni jeho přijetí.
- 90 Za těchto podmínek Tribunál právem odmítl výtku, kterou Kendrion vyvodila z porušení zásady přiměřené lhůty rozhodování, jako irelevantní.
- 91 V rozsahu, v němž navrhovatelka navrhuje podpůrně Soudnímu dvoru snížení pokuty, která jí byla uložena, a to ze stejných důvodů, které uvedla před Tribunálem, je třeba připomenout, že Soudní dvůr, když se setkal s podobnou situací, nejprve vyhověl takovému návrhu z důvodu hospodárnosti řízení a za účelem zajištění okamžitého a účinného prostředku nápravy takové procesní vady, a snížil tedy výši pokuty (rozsudek ze dne 17. prosince 1998, *Baustahlgewebe v. Komise*, C 185/95 P, Recueil, s. I 8417, bod 48).
- 92 Později Soudní dvůr v rámci věci týkající se rozhodnutí Komise, které konstatovalo existenci zneužití dominantního postavení, ale neuložilo pokutu, rozhodl, že nedodržení přiměřené lhůty soudního rozhodování ze strany Tribunálu může vést k žádosti o náhradu škody (výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 195).
- 93 Projednávaná věc se sice týká podobné situace, jako byla ta, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek *Baustahlgewebe v. Komise*. Nicméně žádost o náhradu škody podaná proti Unii na základě článku 268 SFEU a čl. 340 druhého pododstavce SFEU představuje v rozsahu, v němž může pokrýt všechny situace překročení přiměřené délky řízení, účinný a obecný prostředek nápravy k uplatnění a sankcionování takového porušení.
- 94 Je tedy třeba, aby Soudní dvůr rozhodl, že sankcí za porušení unijním soudem povinnosti vyplývajících z čl. 47 druhého pododstavce Listiny rozhodnout věci, které mu byly předloženy, v přiměřené lhůtě, je žaloba na náhradu škody podaná k Tribunálu, protože taková žaloba představuje účinný prostředek nápravy.

- 95 Z toho vyplývá, že žádost o náhradu škody způsobené nedodržením přiměřené lhůty rozhodování Tribunálem nemůže být předložena přímo Soudnímu dvoru v rámci kasačního opravného prostředku, ale musí být předložena u samotného Tribunálu.
- 96 Pokud jde o kritéria, která umožňují posoudit, zda Tribunál dodržel zásadu přiměřené lhůty, je třeba připomenout, že přiměřený charakter lhůty rozhodování se musí posoudit v závislosti na okolnostech vlastních každé věci, jako je složitost sporu a chování účastníků řízení (viz zejména výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 181 a citovaná judikatura).
- 97 V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že výčet relevantních kritérií není taxativní a že posouzení přiměřeného charakteru dotčené lhůty nevyžaduje systematický přezkum okolností věci ve vztahu ke každému z nich, pokud se ve vztahu jen k jednomu z nich jeví délka řízení jako odůvodněná. Složitost věci nebo zdržující chování navrhovatele tak mohou odůvodnit na první pohled příliš dlouhou lhůtu (viz zejména výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 182 a citovaná judikatura).
- 98 Při přezkumu těchto kritérií je třeba zohlednit skutečnost, že v případě sporu o existenci porušení pravidel hospodářské soutěže, má zásadní požadavek právní jistoty svědčící hospodářským subjektům, jakož i cíl zajistit, aby na vnitřním trhu nebyla narušena hospodářská soutěž, nepřehlédnutelný význam nejen pro žalobce samotného a pro jeho soutěžitele, nýbrž vzhledem k velkému počtu dotčených osob a finančních zájmů, které jsou ve hře, rovněž pro třetí osoby (viz zejména výše uvedený rozsudek *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise*, bod 186 a citovaná judikatura).
- 99 Je rovněž věcí Tribunálu posoudit jak věcnou správnost uplatněné škody, tak příčinnou souvislost této škody s nepřiměřenou délkou sporného soudního řízení tak, že přezkoumá důkazy předložené za tímto účelem.
- 100 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že v případě žaloby na náhradu škody zakládající se na porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny Tribunálem v rozsahu, v němž nedodržel požadavky vázící se k dodržení přiměřené lhůty rozhodování, musí Tribunál v souladu s čl. 340 druhým pododstavcem SFEU zohlednit obecné zásady použitelné v právních řádech členských států při projednání žalob zakládajících se na podobných porušeních. V tomto kontextu musí Tribunál zejména zjistit, zda je možné určit kromě existence majetkové újmy též existenci nemajetkové újmy, kterou dotčený účastník řízení utrpěl překročením lhůty a která musí být případně předmětem přiměřené náhrady škody.
- 101 Je tedy věcí Tribunálu, který je příslušný podle čl. 256 odst. 1 SFEU, aby rozhodl o takových žádostech o náhradu škody a zasedal přitom v jiném složení, než když rozhodoval o sporu, který vedl k řízení, jehož délka je kritizovaná, a použil kritéria definovaná v bodech 96 až 100 tohoto rozsudku.
- 102 Po tomto upřesnění je však nutné konstatovat, že délka řízení u Tribunálu, která činila přibližně 5 let a 9 měsíců, nemůže být odůvodněna žádnou okolností věci, která vedla k tomuto sporu.
- 103 Jeví se zejména, že období mezi ukončením písemné části řízení podáním dupliky Komise v únoru 2007 a zahájením ústní části řízení v prosinci 2010 trvalo přibližně 3 roky a 10 měsíců. Délku této doby nelze vysvětlit okolnostmi věci, ať jde o složitost sporu, chování účastníků řízení nebo dále výskyt námitek či překážek v řízení.
- 104 Pokud jde o složitost sporu, z přezkumu žaloby podané navrhovatelkou, tak jak je shrnuta v bodě 12 tohoto rozsudku, vyplývá, že i když uplatněné žalobní důvody vyžadovaly zevrubný přezkum, nevykazovaly zvláště vysoký stupeň obtížnosti. I když je pravda, že patnáct osob, kterým

bylo určeno sporné rozhodnutí, proti němu podalo žalobu na neplatnost k Tribunálu, tato okolnost nemohla tomuto soudu zabránit v provedení syntézy o spisu a v přípravě ústní části řízení v méně dlouhém časovém úseku, než jaký představují 3 roky a 10 měsíců.

- 105 Pokud jde o chování účastníků řízení a výskyt námitek či překážek v řízení, je třeba uvést, že Tribunál přijal až po uplynutí doby 3 let a 10 měsíců organizační procesní opatření, přičemž vyzval společnost Kendrion, aby písemně odpověděla na jednu otázku. Navrhovatelka na ni odpověděla ve stanovené lhůtě dne 12. ledna 2011 a její chování tak nemělo žádný vliv na celkovou délku řízení.
- 106 S ohledem na výše uvedené skutečnosti je třeba konstatovat, že řízení před Tribunálem porušilo čl. 47 druhý pododstavec Listiny v rozsahu, v němž nedodrželo požadavky vážící se k dodržení přiměřené lhůty rozhodování, což představuje dostatečně závažné porušení právní normy, jejímž předmětem je přiznání práv jednotlivcům (rozsudek ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42).
- 107 Z úvah uvedených v bodech 81 až 95 tohoto rozsudku nicméně vyplývá, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut.
- 108 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že žádný z důvodů, které navrhovatelka uplatnila na podporu svého kasačního opravného prostředku, nemůže být přijat, a tento kasační opravný prostředek tak musí být zamítnut v plném rozsahu.

K nákladům řízení

- 109 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný.
- 110 Podle čl. 138 odst. 1 stejného jednacího řádu, který se použije na základě čl. 184 odst. 1 jednacího řádu na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelka neměla ve věci úspěch, je důvodné jí uložit, že ponese vlastní náklady řízení a nahradí rovněž náklady řízení vynaložené Komisí.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravný prostředek se zamítá.**
- 2) Společnosti Kendrion NV se ukládá náhrada nákladů řízení o tomto kasačním opravném prostředku.**

Podpisy.